

The Transgender Individual in the Eyes of Halachah

Rabbi Michael Taubes

1. שמות פרשת יתרו פרק כ

(ז) לא תשא את שמם יקנוק אלהיך לשוא כי לא ינקו את אשר ישא את שמו לשוא:

2. תלמוד בבלי מסכת שבועות דף כט עמוד א

מתני'. איזו היא שבועת שוא? נשבע לשנות את הידוע לאדם, אמר על העמוד של אבן שהוא של זהב, ועל האיש שהוא אשה, ועל האשה שהיא איש...

3. רמב"ם הלכות שבועות פרק א

הלכה ד

שבועת שוא נחלקת לארבע מחלוקות, האחת שנשבע על דבר הידוע שאין כן, כיצד כגון שנשבע על האיש שהוא אשה, ועל האשה שהוא איש, ועל עמוד של שיש שהוא של זהב, וכן כל כיוצא בזה. +/השגת הראב"ד/ וכן כל כיוצא בזה. כתב הראב"ד ז"ל/א"א/ שנשבע בדבר הידוע לשלשה שאינו כן כמו שנשבע עכ"ל. +

4. שולחן ערוך יורה דעה הלכות שבועות סימן רלו

סעיף ד

נשבע לשנות את הידוע לאדם, כגון על איש שהוא אשה או על אשה שהוא איש, חייב משום שבועת שוא...

5. בראשית פרשת בראשית פרק א

(כז) ויקרא אלהים את האדם בצלם אלהים ברא אתו ונקבה ברא אתם:

6. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף עד עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב: כל מה שברא הקב"ה בעולמו - זכר ונקבה בראם.

7. תלמוד בבלי מסכת שבת דף נג עמוד ב

תנו רבנן: מעשה באחד שמתה אשתו והניחה בן לינק, ולא היה לו שכר מניקה ליתן, ונעשה לו נס ונפתחו לו דדין כשני דדי אשה והניק את בנו. אמר רב יוסף: בא וראה כמה גדול אדם זה, שנעשה לו נס כזה! אמר לו אביי: אדרכה, כמה גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי בראשית!

8. רש"י מסכת שבת דף נג עמוד ב

שנשתנו עליו כו' - ולא זכה ליפתח לו שערי שכר.

9. בראשית פרשת ויצא פרק ל

(כא) ואחר ילדה בת ונקרא את שמה דינה:

10. רש"י בראשית פרשת ויצא פרק ל

(כא) דינה - פירשו רבותינו שדנה לאה דין בעצמה אם זה זכר לא תהא רחל אחותי כאחת השפחות, והתפללה עליו ונהפך לנקבה:

11. דעת זקנים מבעלי התוספות בראשית פרשת ויצא פרק ל

(כא) ותקרא שמה דינה. פירש"י שדנה בעצמה שהיא היתה מעוברת מיוסף ועל ידי תפלתה נתחלף בדינה. וי"ל מדלא כתיב ותהר ותלד אלא ואחר ילדה בת משמע בשעת הלידה היתה בת ולא בהריון:

12. בראשית רבה (וילנא) פרשת ויצא פרשה עב

ו - ... ואחר ילדה בת, אמר לו עיקר ברייתו זכר היתה ומתפלתה של רחל שאמרה יוסף ה' לי בן אחר נעשה נקבה, א"ר חנינא בן פזי אמהות נביאות היו ורחל מן האמהות, יוסף ה' לי בנים אחרים אין כתיב כאן אלא בן אחר אמרה עוד אחד הוא עתיד להעמיד הלואי יהיה ממני, אמר ר' חנינא נתכנסו כל האמהות ואמרו דיינו זכרים תפקוד עוד זאת.

13. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת ויצא

(ח) ילמדנו רבינו אם היתה אשתו מעוברת מהו שיתפלל יה"ר שתלד אשתי זכר, כך שנו רבותינו היתה אשתו מעוברת ואמר יה"ר שתלד אשתי זכר הרי זו תפלת שוא, ר"ה בשם רבי יוסי אומר אע"פ ששנינו היתה אשתו מעוברת ואמר יה"ר שתלד אשתי זכר הרי זו תפלת שוא אינו כן אלא אפילו עד שעה שתשב על המשבר יתפלל שתלד זכר לפי שאין קשה לפני הקב"ה לעשות את הנקבות זכרים ואת הזכרים נקבות, וכן מפורש ע"י ירמיה (ירמיה יח) וארד בית היוצר והנהו עושה מלאכה על האבנים ונשחת הכלי אשר הוא עושה וגו' ושב ויעשהו כלי אחר כאשר ישר בעיני היוצר לעשות, מה הקב"ה אומר לירמיה הכיוצר הזה לא אוכל לעשות לכם בית ישראל נאם ה', וכן אתה מוצא בלאה אחר שילדה ששה בנים והיתה רואה בנבואה שי"ב שבטים עתידין לעמוד מיעקב וכבר ילדה ששה ונתעברה מן השביעי ומן שתי שפחות שנים שנים הרי עשרה, עמדה לאה והיתה מתרעמת לפני הקב"ה ואמרה רבש"ע י"ב שבטים עתידין לעמוד מיעקב הרי כבר בידי ששה ומעוברת משביעי וביד השפחות שנים שנים הרי עשרה אם זה זכר לא תהא רחל אחותי כאחת מן השפחות, מיד שמע הקב"ה תפלתה ונהפך העובר שבמעיה לנקבה שנאמר ואחר ילדה בת ותקרא שמה דינה ואחרת אין כתיב כאן אלא ואחר, ולמה קראה לאה דינה לפי שעמדה לאה הצדקת בדין לפני הקב"ה, אמר לה הקב"ה את רחמנית ואף אני מרחם עליה מיד ויזכור אלהים את רחל.

14. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ברכות פרק ט

הלכה ג

פיסקא הצועק לשעבר כו' דבית ינאי אומר ביושבת על המשבר. היא מתניא הא קודם כן יצלי. אמר יהודה בן פזי אף היושבת על המשבר יכול להשתנות על שם [ירמ' יח ו] הנה כחומר ביד היוצר ר' בשם דבית ינאי עיקור עיבור של דינה זכר היה. מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה. הדא היא [בראשית ל כא] ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה. מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה. ואמר רבי יהודה בן פזי בשם דבית רבי ינאי אמנו רחל מנביאות הראשונות היתה. אמרה עוד אחר יהיה ממני. הדא הוא דכתיב [שם כד] יוסף ה' לי בן אחר. בנים אחרים לא אמרה. אלא עוד אחר יהי ממני.

15. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ס עמוד א

היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון שתלד כו' הרי זו תפלת שוא. ולא מהני רחמי? מתיב רב יוסף: ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה, מאי ואחר? אמר רב: לאחר שדנה לאה דין בעצמה ואמרה: שנים עשר שבטים עתידין לצאת מיעקב, ששה יצאו ממני, וארבעה מן השפחות - הרי עשרה, אם זה זכר - לא תהא אחותי רחל כאחת השפחות! מיד נהפכה לבת, שנאמר ותקרא את שמה דינה! אין מזכירין מעשה נסים.

16. בראשית פרשת וישלח פרק לד

(א) ומצא דינה בת־לאה אִשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לְרֵאוּת בְּכָנֹת הָאָרֶץ:

17. רש"י בראשית פרשת וישלח פרק לד

(א) בת לאה - ולא בת יעקב, אלא על שם יציאתה נקראת בת לאה, שאף היא יצאנית היתה, שנאמר (ל טז) ותצא לאה לקראתו (ועליה משלו המשל (יחזקאל טז מד) כאמה כבתה):

18. אלשיך בראשית פרשת וישלח פרק לד

(א) ותצא דינה - ... הוא כנודע מרבותינו ז"ל (ברכות ס א) על פסוק ואחר ילדה בת כי בן היתה, אלא שאחר הורתה מזכר תמים בקשה לאה רחמים תתהפך לנקבה בל תגרע רחל מהשפחות שלא תלד רק אחד להשלים השנים עשר שבטים. הנה כי דינה בהורתה היתה זכר אלא שנתהפכה אחר כך, ולכן מי ששרשה זכר אינו מן התימה תהיה יצאנית כי כן יעשו הזכרים וכל דבר הולך אחר שורשו, וזהו אומרו ותצא דינה ואל תתמה על יציאתה כי הלא אם היא בת היא של לאה ולא של יעקב, כי הוא זכר עשאה, כי אשר ילדה ליעקב לומר כי היות בת ליעקב הוא בלידה אך לא בהריון וזהו אומרו בת לאה אשר ילדה ליעקב, ואם כן אל תתמה על היותה יצאנית:

19. ויקרא פרשת אמור פרק כב

(כד) ומעוֹךְ וְכַתוּת וְנִתּוּק וְכָרוּת לֹא תִקְרִיבוּ לִיקָנוֹק וּבְאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ:
(כה) וּמִיָּד בְּיָמֶיךָ לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֵלֶּה כִּי מִשְׁחַתֶּם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצוּ לָכֶם:

20. רש"י ויקרא פרשת אמור פרק כב

(כד) ומעוֹךְ וְכַתוּת וְנִתּוּק וְכָרוּת - בביצים או בגיד:

מעוֹךְ - ביציו מעוכין ביד:

כתוּת - כתושים יותר ממעוֹךְ:

נתוֹק - תלושין ביד עד שנפסקו חוטים שתלויים בהן, אבל נתונים הם בתוך הכיס, והכיס לא נתלש:

וכרוּת - כרותין בכלי ועודן בכיס:

ומעוֹךְ - תרגומו ודימרס, זה לשונו בארמית, לשון כתישה:

וכתוּת - תרגומו ודירסיס, כמו (עמוס ו יא) הבית הגדול רסיסים, בקיעות דקות, וכן (שבת פ ב) קנה המרוסס:

ובארצכם לא תעשו - דבר זה, לסרס שום בהמה חיה ואפילו טמאה, בלכך נאמר בארצכם, לרבות כל אשר בארצכם, שאי אפשר לומר

לא נצטוו על הסרוס אלא בארץ, שהרי סרוס חובת הגוף הוא, וכל חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ:

21. ספרא אמור פרק ז

(יא) לא תקריבו אין לי אלא שלא יקריבו, מנין שלא יעשו תלמוד לומר לא תעשו. אין לי אלא תמימים, בעלי מומים מנין תלמוד לומר לא

תעשו. אין לי אלא בהמה, חיה ועוף מנין תלמוד לומר בארצכם. אין לי אלא בארץ, בחוצה לארץ מנין תלמוד לומר לא תעשו בכל מקום

שאתם. מנין אף באדם תלמוד לומר ובכם כדברי בן חכנאי:

22. תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף יד עמוד ב

שאלו את בן זומא: מהו לסרוסי כלבא? אמר להם: ובארצכם לא תעשו - כל שבארצכם לא תעשו.

23. רש"י מסכת חגיגה דף יד עמוד ב

שאלו את בן זומא מהו לסרוסי כלבא - הואיל וסירוס כתיב אצל מומי קרבן, וכלב אפילו חליפיו אסור למזבח משום מחיר כלב, אסור

לסרוסו או לא.

24. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קי עמוד ב

והתניא: מניין לסירוס באדם שהוא אסור - תלמוד לומר ובארצכם לא תעשו - בכך לא תעשו, דברי רבי חנינא!

25. רש"י מסכת שבת דף קי עמוד ב

לא תעשו - קרי ביה לא תיעשו.

26. תוספות מסכת שבת דף קי עמוד ב

תלמוד לומר ובארצכם לא תעשו - מכך קא דריש והא דאמר בחגיגה (דף יד): שאלו את בן זומא מהו לסרוסי כלבא אמר להו בארצכם לא

תעשו כל שבארצכם לא תעשו התם נפקא לן מארץ כדמפרש בשאלות דרב אחאי דהא חובת הגוף הוא מה לי בארץ מה לי בחו"ל אלא

האי בארץ לכל אשר בארץ אתא והכא מכך דריש כדפי'.

27. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק טז

הלכה י

אסור להפסיד איברי זרע בין באדם בין בהמה חיה ועוף אחד טמאים ואחד טהורים בין בארץ ישראל בין בחוצה לארץ אע"פ שנאמר

ובארצכם לא תעשו מפי השמועה למדו שדבר זה נוהג בכל מקום, וענין הכתוב לא יעשה זאת בישראל בין בגופן בין בגוף אחרים, וכל

המסרס לוקה מן התורה בכל מקום ואפילו מסרס אחר מסרס לוקה.

28. ספרא אמור פרק ז

(יב) ...מנין שהנקיבות בסירוס תלמוד לומר כי משחתם בהם מום במ. רבי יהודה אומר בהם אין נקיבות בסירוס.

29. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק טז

הלכה יא

...והמסרס את הנקבה בין באדם בין בשאר מינים פטור.

30. מגיד משנה הלכות איסורי ביאה פרק טז

הלכה יא

והמסרס את הנקבה וכו'. בת"כ רבי יהודה אומר אין הנקבות בסרוס וכן מבואר בפרק שמנה שרצים ופירש רבינו חיובא הוא דליכא אבל איסורא איכא מדלא תני מותר לסרס הנקבות ולזה כתב רבינו פטור:

31. שולחן ערוך אבן העזר הלכות פריה ורביה סימן ה

סעיף יא

אסור להפסיד אברי הזרע, בין באדם בין בבהמה חיה ועוף, אחד טמאים ואחד טהורים, בין בא"י בין בח"ל. וכל המסרס לוקה מן התורה בכל מקום. ואפילו מסרס אחר מסרס לוקה. כיצד, הרי שבא א' וכתר הגיד, ובא אחר וכתר את הביצים או נתקן, ובא אחר וכתר חוטי ביצים, או שבא אחד ומעך את הגיד, ובא אחר ונתקן, ובא אחר וכתרו, כלם לוקים ואע"פ שלא סירס אחרון אלא מסורס, בין באדם בין בבהמה, חיה ועוף. והמסרס את הנקבה, בין באדם בין בשאר מינים, פטור אבל אסור.

32. דברים פרשת כי תצא פרק כב

(ה) לא יִהְיֶה כְּלִי־גִבֹר עַל־אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ גָּבֵר שְׂמֹלֶת אִשָּׁה פִּי תוֹעֵבֶת יִקְנֹק אֶלְהֵיָהּ פְּלִעֵשָׁה אֵלֶיהָ:

33. תלמוד בבלי מסכת שבת דף צד עמוד ב

ומודים חכמים לרבי אליעזר במלקט לבנות מתוך שחורות, שאפילו אחת חייב. ודבר זה - אף בחול אסור, משום שנאמר לא ילבש גבר שמלת אשה.

34. רש"י מסכת שבת דף צד עמוד ב

אחת חייב - שבאחת הוא מקפיד שלא יהא נראה כזקן.

שמלת אשה - ודרך הנשים להקפיד על כך ולהתנאות.

35. תלמוד בבלי מסכת נזיר דף נט עמוד א

איכא דאמרי, אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: המעביר בית השחי ובית הערוה - לוקה משום לא ילבש גבר שמלת אשה. מיתבי: העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים! הוא דאמר כי האי תנא, דתניא: המעביר בית השחי ובית הערוה - הרי זה עובר משום, לא ילבש גבר שמלת אשה! ותנא קמא, האי לא ילבש גבר מאי דריש ביה? מיבעי ליה לכדתניא: לא יהיה כלי גבר על אשה - מאי תלמוד לומר? אם שלא ילבש איש שמלת אשה ואשה שמלת איש, הרי כבר נאמר תועבה היא, ואין כאן תועבה! אלא, שלא ילבש איש שמלת אשה וישב בין הנשים, ואשה שמלת איש ותשב בין האנשים; רבי אליעזר בן יעקב אומר: מנין שלא תצא אשה בכלי זיין למלחמה? ת"ל: לא יהיה כלי גבר על אשה, ולא ילבש גבר שמלת אשה - שלא יתקן איש בתיקוני אשה.

36. רש"י מסכת נזיר דף נט עמוד א

איכא דאמרי - דבהדיא מפרש רבי חייא משום לא ילבש גבר שמלת אשה ואשה דרכה בכך שהוא ניוול לה כשיש לה שער.

ותנא קמא - דסבר דאינה אלא מדברי סופרים מאי דריש בהאי לא ילבש.

אם ללמד שלא ילבש - כלומר ואם אמר לך הכתוב שלא ילבש האיש שמלת אשה לכך לא קראו הכתוב תועבה היא אלא למה הוא בא

שלא ילבש האיש שמלת האשה וילך וישב בין הנשים שיש לחוש משום ייחוד.

בכלי זיין למלחמה - כדמתרגמינן לא יהא תיקון זיין דגבר.

תלמוד לומר לא יהיה כלי גבר על אשה - וזה שמצינו ביעל אשת חבר הקיני שלא הרגתו לסיסרא בכלי זיין אלא כמו שנאמר ידה ליתד תשלחנה (שופטים ה).

37. רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק יב

הלכה י

לא תעדה אשה עדי האיש כגון שתשים בראשה מצנפת או כובע או תלבש שריון וכיוצא בו או שתגלח ראשה כאיש, ולא יעדה אשה עדי אשה כגון שילבש בגדי צבעונין וחלי זהב במקום שאין לובשין אותן הכלים ואין משימים אותו החלי אלא נשים הכל כמנהג המדינה, איש שעדה עדי אשה ואשה שעדתה עדי איש לוקין, המלקט שערות לבנות מתוך השחורות מראשו או מזקנו משילקט שערה אחת לוקה מפני שעדה עדי אשה, וכן אם צבע שערו שחור משיצבע שיער לבנה אחת לוקה, טומטום ואנדרוגינוס אינו עוטף כאשה ולא מגלח ראשו כאיש ואם עשה כן אינו לוקה. +/השגת הראב"ד/ המלקט שערות לבנות מתוך שחורות מראשו או מזקנו משילקט שער אחת לוקה. א"א לא מחוור שיהא לוקה באחת שלא אמרו אלא אסור ועוד מאי עדי אשה איכא בחדא והא לא מינכרא מילתא כלל. +

38. שולחן ערוך יורה דעה הלכות לא ילבש גבר שמלת אשה סימן קפב

סעיף א

המעביר שער בית שחי ובית הערוה, אפילו במספרים כעין תער, היו מכין אותו מכת מרדות. בד"א, במקום שאין מעבירין אותו אלא נשים, כדי שלא יתקן עצמו תיקון נשים. אבל במקום שמעבירין אותו גם האנשים, אם העביר אין מכין אותו. הגה: ואפילו לכתחלה שרי (ר"ן פ"ב דע"ז). רק החברים נמנעים בכל מקום (שם ובב"י בשם נ"י) (וע"ל סימן קנ"ו). ומותר להעביר שיער (שאר) איברים במספרים בכל מקום.

סעיף ה

לא תעדה אשה עדי האיש, כגון שתשים בראשה מצנפת או כובע או תלבש שריון וכיוצא בו (ממלבושי האיש לפי מנהג המקום ההוא), (טור) או שתגלח ראשה כאיש. ולא יעדה אשה עדי אשה, כגון שילבש בגדי צבעוניים וחלי זהב במקום שאין לובשין אותם הכלים ואין משימין אותו החלי אלא נשים. הגה: ואפילו באחד מן הבגדים אסור, אף על פי שניכרים בשאר בגדיהם שהוא איש או אשה (ב"י). טומטום ואנדרוגינוס ח אסורים להתעטף כאשה.

סעיף ו

אסור (לאיש) ללקט אפילו שער אחד לבן מתוך השחורות, משום לא ילבש גבר (דברים כב, ה) וכן אסור לאיש לצבוע (שערות לבנות שיהיו) (ב"י) שחורות, אפילו שערה אחת. וכן אסור לאיש להסתכל במראה. (וע"ל סימן קנ"ו).

39. ויקרא פרשת אחרי מות פרק יח

(כב) וְאֵת זָכָר לֹא תִשָּׁכַב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הוּא:

40. אבן עזרא ויקרא פרשת אחרי מות פרק יח

(כב) ואת זכר - ... ויאמר רב חננאל ז"ל, כי יש מי שיחדש בגופו כצורת בשר אשה וזה לא יתכן בתולדה. וי"א אנדרוגינוס. וכל הצער הזה בעבור היות משכבי אשה לשון רבים. ודברי יחיד שני משכבים. והנכון בעיני, כי המצוה כפשוטה. גם אנשי התושיה חייבו מיתה עליה והכתוב אחז דרך כבוד לאמר כמו לא תקרב, ואחר שהזכר נברא לעשות והנקבה להעשות, הזכיר הכתוב שלא תהפוך דברי השם, ויש משכב להוציא הזרע, על כן מלת משכבי לשון רבים, ואין ראוי להאריך. והזכיר תועבה היא. כי הוא דבר נתעב לנפש קדושה אפילו בתולדה.

41. תרומת הדשן פסקים וכתבים סימן קב

אשת אליהו הנביא ז"ל, או אשת ריב"ל אם יכולים לינשא לאיש אחר, נ"מ = נפקא מינה = לדורות ג"כ, אם יזכה אחד כמו הם? ומההוא עובדא דקאי אליהו בבית הקברות כו', משמע קצת לאיסור. תמיהני טובא למה טרחת לשאול שאלה כזאת, הלא ידעת דאיתא בפרק תינוקות /שמא צ"ל: תינוקת נדה ע:/ די"ב דברים שאלו אנשי אלכסנדריא את ר' יהושע בן חנניא, ובהן שלשה דברים בורות. אשתו של לוט מהו שתטמא, בן השונמית מהו שייטמא מתים לעתיד לבא כו'? ופשטא להן מת מטמא ואין נציב מלח מטמא, מת מטמא ואין החיים

מטמאין, אע"פ שודאי אשתו של לוט מתה, אלא שנהפכה לגוף אחר, ובן השונמית היה מת אלא חזר ויחי, אעפ"כ אמר שאין מטמאין. ה"נ י"ל אשת רעהו אסורה ולא אשת מלאך, שכולן רוחני ולא גופני. ומה שהבאת ראייה ממה שעמד בבית הקברות, דפשיטא דאליהו ז"ל שמר כל התורה כולה, כדאיתא להדיא פ' מי שהוציא אוהו /עירובין מג:/ דאפי' תחומין דרבנן מנטר להו.

42. בית שמואל סימן יז

יא ואפילו עד מפי עד - ...אשת אליה הנביא או אשת ריב"ל מותרת דלא נקרא א"א אלא אשת מלאך ונ"מ אם יזכה איש כמותו מהרי"ל והביא בד"מ:

43. מנחת חינוך מצוה רג-רה

[ג]... וגם ניחא לי דברי בעל תה"ד שכ' דאשת אליהו ואשת ריב"ל מותרת דלא נקראת א"א רק מלאך ולכאורה נהי דלא תפסי קדושין ממלאך דלא נקרא איש מ"מ אם היה בה קדושין גמורין היאך נפקעין הלא למיתת הבעל צריכין ילפותא בקדושין שיתיר. ובזה ניחא כיון דאין תופסין קדושין א"כ ממילא נפקעו הקדושין ואין להאריך.

44. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף מט עמוד א - עמוד ב

אמר אביי: הכל מודים, בבא על הנדה ועל הסוטה - שאין הולד ממזר, נדה - דהא תפסי בה קידושין, שנאמר: ותהי נדתה עליו, אפי' בשעת נדתה תפסי בה קידושין, סוטה נמי - דהא תפסי בה קידושין.

45. רש"י מסכת יבמות דף מט עמוד א

הכל מודים - ואפילו שמעון התימני.
בבא על הנדה - אע"ג דקאי בכרת אין הולד ממזר.

46. רש"י מסכת יבמות דף מט עמוד ב

והבא על הסוטה - אשת איש שזינתה וקיימא לן דאסורה לבעלה בפ"ק (לעיל /יבמות/ דף יא:) מה אני מקיים אשר הוטמאה (דברים כד) לרבות סוטה שנסתרה ואע"ג דחייבי לאוין היא מודה בה רבי עקיבא דפליג אדרבנן במתני' (לעיל /יבמות/ מד) במחזיר גרושתו וקאמר דהולד ממזר אע"ג דלאו חייבי לאוין דשאר הוא הכא מודי דאין ולד ממזר וכל שכן לאידך רבי עקיבא בר פלוגתא דשמעון התימני לא הוי ממזר משום דסו' לאו מחייבי לאוין דשאר היא.
דהא תפסי בה קידושין - לאשה דאף לאחר שזינתה לא פקעו מינה קידושיה הראשונים.
נדה דכתיב ותהי נדתה עליו - תהי לשון הויה דקידושין עליו.

47. נימוקי יוסף מסכת יבמות דף יז עמוד א

ועל הסוטה. אשת איש שזנתה וקי"ל דאסורה לבעלה בפ"ק מה אני מקיים אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שנסתרה ואף על גב דחייבי לאוין היא ולרבי עקיבא יש ממזר מחייבי לאוין הכא מודה דאין ממזר דהא תפסי בהו קדושין דאף לאחר שזנתה לא פקעו ממנה קדושין הראשונים:

48. חכמת שלמה אבן העזר סימן יז

[א] [שו"ע] אשת איש בכלל עריות וכו'. ... [שם] נ"ב הנה הב"ש הביא בשם מהריב"ל דאשת אליהו או ריב"ל מותרת דלא נקראת אשת איש רק אשת מלאך ולפענ"ד אינו נראה כן דא"כ קשה מה פשיט הש"ס בפ"ד דערובין דיש תחומין למעלה מיו"ד מברייתא דהריני נזיר ביום שכן דוד בא וכו' ואח"כ פריך שם בחד בשבתא לשתרי ומה ראי' מאליהו הרי במתים חפשי וא"כ פטור בכל המצות גם מה הקשה לי' רבה בפרק המקבל בב"מ דמר לאו כהן הוא הרי הוי מלאך ואינו מחויב בקיום התורה בע"כ כיון דלא מת נדון כאדם כאלו חי ונחשב אדם ולא מלאך וממילא אשתו אסורה וזה ראי' ברורה לפענ"ד וע' מ"ש בסוגיא דעירובין הנ"ל בחבורי לאו"ח הל' ערובין חלק צ"ה יע"ש ודוק:

49. קובץ שעורים חלק ב סימן כח

כתב בפסקי מהרא"י סי' ק"ב דאשת אליהו ואשת ריב"ל מותרות דאשת רעהו וכתב ולא אשת מלאך והן כולן רוחני ולא גופני עכ"ל וקשה דבגמ' פריך מיתת הבעל מנ"ל ואף דאשת מת ודאי לא מיקרי אשת רעהו וצ"ל דאף דעתה אינה אשת רעהו מ"מ כיון שנאסרה שעה אחת אסורה עולמית עד שיתחדש בה דבר המתירה אלא דילפינן מקרא דאיתקש מיתה לגט וא"כ ה"נ אף דעתה אינה אשת רעהו מ"מ איסור שהיה בה להיכן הלך...
...ושמא י"ל עוד לשיטת הב"י דההיתר הוא ע"י שאין לה בעל דגלי קרא גבי מיתה דאינה אסורה אלא בשעה שיש לה בעל וא"כ אפשר לומר כן גם הכא כיון דעכשיו אינה אשת רעהו מותרת וצ"ע.

50. שו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן כה פרק כו

(ו) מחקר גדול יש אמנם לחקור בהיכא שמתחולל שינוי מהותי - אורגני בגופו של אדם כגון בנתהפך מזכר לנקבה או להיפך, וכפי ששמעתי וגם נתפרסם על כך בכתבי - עת שונים, מבצעים כהיום גם נתוחים כאלה במקרים מיוחדים (וכמובן נדירים). בשינוי מהותי כזה נוצרים באמת הרבה בעיות הנוגעות לקביעת זהותו ויחודו האישי של אנוש כזה...
...כן ראיתי בספר הנקרא בשם יוסף את אחיו (להרב ר' יוסף פלאג'י ז"ל) מערכת ג' אות ה' שנשאל אם יארע מקרה כזה בנוגע להצרכת גט. וז"ל: בא שאלה אחת לפ"י לשאול ממור"ר יצ"ר אם צריך גט כדת מו"י = משה וישראל = אם יארע כזאת, והוא, בראובן שנשא אשה א' בתולה כאחת בנות ישראל והיה עמה כדרך איש ואשה, ואחר כמה שנים קרה לה מקרה דנשתנית מנקבה לזכר בכל מכל כל, מהו הדין לזאת שהיתה נקבה ואשת איש ונעשית זכר אם צריך ראובן זה לגרשה בגט כדמו"י כיון שהיתה אשתו איש, או דילמא אינו צריך כיון שאינה אשה כי אם איש. ובדברי תשובתו הביא בראשונה ג"כ ממה שנמצא כתוב בספר יד נאמן משם קונטרס לאחד קדוש מחכמי ירושלים, וכן"ל, ולאחר מיכן מוסיף עלה וכותב: ובענין שאלתנו נראה דלא צריך גט דזכר הוא עתה ולא אשה, דהרי נוסח הגט הוא דאיש נותן גט לאשתו וכותב את אנתתי, ולא יש לפנינו אתתא כ"א גבר איש, וגם כותב לה רשאה ושלטאה להתנסבה לכל גבר וכו' ולא אתחזי לגבר דאיהו עצמו גבר, וגם כותב בגט את מותרת לכל אדם, והרי אינה אשה שראויה ומותרת לכ"א וכו' עכ"פ נראה לע"ד דאינו צריך ראובן ליתן גט לאשתו שנעשית איש גו"ש = גמור ושלם...
...דאשה זאת אית לה סימנים הרבה שהוא גבר איש בחוש הראות לעיני הכל דלא צריכה גט דזאת אינה אשה כ"א איש ממש. וגם אמינא דאיש כזה שהיה אשה תחלה ונהפך לאיש נ"ל דכשאומר ברכת השחר אינו אומר שלא עשני אשה משום דכבר נעשית אשה תחילה בבטן אמו ויצא לאויר העולם בצורת אשה, אלא מברך בא"י אמ"ה = ברוך אתה ד' אלוקנו מלך העולם = שהפכני לאיש...
...והספק האמור בנהפכה לאיש אם צריכה גט, יש להחילו גם על בלהיפך, היכא שהאיש נהפך לאשה (כפי שנתפרסם מעשה כזה לפני כמה שנים שקרה בכזאת במדינה גדולה באירופה), אם אשתו זקוקה לג"פ = לגט פטורין = ממנו, וכן להחיל ע"ז גם הספיקות שהעיר הרב אבולעפיא הנ"ל באם שיארע ששוב יהפך לאיש. ובהרהורי דברים עולה בדעתי לדמות למה שמצינו בתרומת הדשן בפסקים סי' ק"ב שכותב לחקור על אשת אליהו הנביא ז"ל או אשת ריב"ל אם יכולים לינשא לאיש אחר, נ"מ לדורות ג"כ אם יזכה אחד כמו הם. ופשיט דאשת רעהו אסור ולא אשת מלאך שכולו רוחני ולא גופני ע"ש, ויעוין בשו"ת מהרי"א אסאד חאה"ע סי' ד' בהגה מבן המחבר שכותב להסביר דברי התה"ד עפ"י דברי התוס' בסנהדרין ד' נ"ב ע"ב שכותבים דאשת רעהו ולא אשת קטן בא למעט אשת קטן ע"י ייעוד או ביבום, א"כ שפיר שמעינן מזה בק"ו למעט גם אשת מלאך מהא דאשת איש אפילו בכה"ג שחלו הקדושין, אע"פ שכבר התחיל וחל האישות שהיתה אשת רעהו ושוב נעשית אשת מלאך עיי"ש. וא"כ ה"נ בנידוננו יש לומר דאשת רעהו אסורה ולא אשת - אשה, ואע"פ שכבר התחיל וחל האישות שהיתה אשת רעהו, מ"מ נפקעין מאליהן הקדושין בהיות דנעשית שוב אשת - אשה. ויש להוסיף להסביר את זה ביותר ע"פ מה שהמנחת חנוך במצוה ר"ג כותב להסביר את דברי התה"ד עפ"י ד' רש"י ביבמות ד' מ"ט ע"ב ד"ה דהא, דעל דברי הגמ' שם: הכל מודים בבא על הנדה ועל הסוטה שאין הולד ממזר וכו' סוטה נמי דהא תפסו בה קדושין. כותב רש"י: דאי אמרי' דלא תפסי קדושין בסוטה א"כ כשנעשית סוטה תחת בעלה לא תהי צריכה גט רק יפקעו הקדושין. (לשונו של רש"י הוא: דאף לאחר שזינתה לא פקע מינה קדושי' הראשונים). וכן כותב הנ"י דכל היכי דלא תפסי בה קדושין אם נעשה דבר זה תחת בעלה א"צ גט רק נפקעו הקדושין ממילא, ולכן מוסברים גם דברי התה"ד, דלכאורה נהי דלא תפסי קדושין ממלאך דלא נקרא איש, מ"מ אם הי' בה קדושין גמורין היאך נפקעין הלא למיתת הבעל צריכין ילפותא בקדושין שיתיר, אבל בזה ניחא, כיון דאין קדושין תופסין א"כ ממילא נפקעו הקדושין יעו"ש ביתר אריכות. וא"כ דון מינה גם לנידוננו שי"ל ג"כ בכזאת, דהא כשם דלא תפסי קדושין ממלאך, כמו"כ לא תפסי נמי קדושין מאשה, ומכיון שכעת בעלה של זו נהפך ונהיה לאשה ולא תפסי כעת קדושין ממנו (קרי -! ממנה) א"כ ממילא נפקעו הקדושין הקודמין מאליהן.

51. שו"ת ציץ אליעזר חלק יא סימן עח

...שאלתי היא: א. האם בכלל מותר להפוך את מין היילוד שמבחינה גנטית הינו זכר, לנקבה. ב. האם מותר במקרה שלפנינו לכרות את האשך היחיד ולהפוך לנקבה, יילוד אשר מבחינה חיצונית כבר נראה כנקבה. מאד אשמח לקבל חוות דעת הלכתית בשאלה זו. אסיים בברכה כידידו מוקירו ומכבדו ד"ר י. א. שוסיים ב"ה. אור לי"א מרחשון תשל"א. ירושלים עיה"ק תובב"א. ליקירי ומכובדי היו"ש ד"ר א. שוסיים נ"י. שלום וברכה. מכתבו היקר קבלתי תמול, עברתי עליו בתשומת לב הראויה והנני מתכבד לענות לו על שאלתו. (א) לפי דעתי סוג היצור הנולד שעליו מוסב שאלתו, גם אילו ישאירו אותו כפי שהוא יהא דינו כנקבה, רצוני לומר, שלא יהא עליו אפילו דין אנדרוגינוס על השלכותיו... והיילוד דנן, כפי שתיאר אותו במכתבו הרי למעשה האברים המיניים החיצוניים נראים אצלו כאצל נקבה, ואין לו שום סימן חיצוני מאבר זכרות, ורק הבדיקות המיוחדות שבוצעו בו הראו כי נמצאים בפנימיות גופו תאי - זכר, ולכן דעתי הוא כנ"ז שגם אם נניחהו כפי שהוא דינו יהא כדין נקבה, כי האברים החיצוניים הנראים לעין הוא הקובע בהלכה (ואגב. שמעתי מרופא שסוגי הורמונים משותפים יש למעשה לזכר ולנקבה גם יחד, וקובע בזה ריבוי האחוזים, ולכן ברור שרק האברים הממשיים החיצוניים המשונים בין זכר לנקבה המה הקובעים בזה למעשה). להיות כן נראה לפשוט בנידון השאלה שמותר אפוא לנתח ילוד זה ולהפכו עי"כ לנקבה גם בפנימיות התפתחותו... (ג) עכ"פ אין לזה שייכות לעצם ביצוע הניתוח שכאמור דעתי נוטה שמותר לבצע זאת הן באופן כללי להפוך את המין היילוד שמבחינה גנטית הינו זכר, לנקבה. וגם לרבות במקרה שלפנינו העומד על הפרק שמותר לכרות את האשך היחיד ולהפוך לנקבה היילוד אשר מבחינה חיצונית כבר נראה כנקבה. בהוקרה ובברכת הצלחה בכל אשר יפנה בידידות ובהערצה אליעזר יהודא וולדינברג.

52. שו"ת ישכיל עבדי חלק ז - אבן העזר סימן ד

(א) ...וממש חייב בכל מצות התורה כאנשים, מבו' מאיליו, דכמו שהאנשים אסורים בסירוס, ה"ה האנדרוגינוס אסור בסירוס. (ב) ואף דיש מקום לחלק, דשאני זכר גמור, דאם יסתרם שוב לא מוליד לגמרי, לא כן האנדרוגינוס, מכיון שיש לו זכרות ונקבות, הרי אם יסרוס אותו ע"י הורדת אבר המין, ויעשו אותו לבחי' נקבה, הרי יכול להוליד אס נישא לאיש. ואין זה בבחי' סירוס של הזכר או הנקבה, דשם אחרי הסירוס אינם מולידן כלל, וכאן יכול להוליד כנ"ל, הנה סו"ס, מכיון שהזכר הוא חייב בפו"ר, ונקבה אינה חייבת, הרי ע"י הסירוס שנהפך לבחי' נקבה מבטל אותו ממצות פו"ר לגמרי, וגם שהרי הוא מבטל אותו גם מכל המצות שחייב עליהם הזכר יותר מהנקבה, והרי בזה מוריד אותו מקדושתו, מקדושת הזכר לנקבה... (ג) ...ולכן חס וחלילה, להתיר לנתחו ולהופכו לנקבה, שהוא איסור גמור וחמור.

53. שו"ת ציץ אליעזר חלק כב סימן ב

בירור הלכה אודות איש שנהפך לאשה מה דינו. ב"ה. יום ה' כ"ב שבט תשנ"ז. ירושלים עיה"ק תובב"א. למע"כ ידיד נפשי וידי"ע הגאון הגדול מופלא ומופלג בנגלה ובנסתר כש"ת מוהר"ר מרדכי אליהו שליט"א. הרה"ר והראשון לציון אחדשכת"ה באהבה וכבוד. על אודות מה שנשאל מחו"ל בגבר שנהפך לגמרי לאשה, מה דינו וכו'... (ג) באשר על כן נלענ"ד שבמקרה שלפנינו יש לתת לו דין אנדרוגינוס [או טומטום]. ודיני אנדרוגינוס וטומטום קבצתי וביררתי בהרחבה בספרי שו"ת ציץ אליעזר חלק שלישי סימן י"ג, ובאם הוא בריה בפני עצמו או ספק כדעו"ש. והנני בידידות ובהערצה אליעזר יהודא וולדינברג

54. שו"ת שאילת יעבץ חלק א סימן קעא

...וטעות אחת גורמת לכמה טעויות כי ע"פ הוראה זו קראו לו שם זכר הלבשוהו בגדי זכר והרי הוא עובר בכל יום אלאו דאורייתא דלא יהי' כלי גבר על אשה. ועוד יותר קשה, שיבואו לטהרו באודם. ונמצא מכשיל לעצמו ולאחרים באיסור כרת ח"ו, ויבוא להתייחד עם האנשים וא"ל שזו חששה רחוקה. לפי שכבר ידעו הכל שיצא עליו קול שם זכר. גם בגדיו הן עדין ולא נחשדו ישראל על הזכר. אמרתי שזה הבל כי הוא בעצמו יודע שאיננו זכר ויבוא להתאוות לזכר לבקש תפקידו. והוא לא ידע מאומה מאיסורין הללו ולא הודיעוהו ולא למדוהו ליזהר מהן. ויחשוב שהוא בריה בפ"ע שאין לו שייכות בדברים הללו. מאחר שהוציאוהו מכלל אשה ונקבה, ועד זכר ואיש לא בא. במחשבתו ולא עלה על לבו. כי ההעדר כרוך בעקבו. עוד הוא עלול למכשלות ותקלות גדולות, כי ישירוהו לעדות

להוציא ממון על פיו, או יקום לשבועה, וכן אתה אומר שזוקק ליבום. ולא זו בלבד שיוכל לעגן א"א = אשת איש = בחנם אחר שיגדיל ולא יעלה על לב שיש בו איזה ספק (מאחר שנהגו עמו כל מנהג זכר שלם) אלא שיש לחוש עוד שיפטור יבמה במקום אחין ח"ו, לכן בהכרח צריך להודיעו ולפרסמו בשמו (הלא הוא יוסף בר קלמן מבני ק"ק אלטונא וטוב הי"ל לקראו לא יוסיף) כדי להסיר מכשול מדרך הרבים. כי כל ישראל ז"ב = זה בזה = ערבים. ומצדיקי הרבים יזהירו כזוהר הרקיע וככוכבים יהיו כטל וירבו שנים טובים כרכיבים. ותו נפק מנה חורבא לכי גדיל אתי לנסובי איתתא. מכיון דחזו ליה מיכסי ואזיל גלימא ופריס סודרא ארישיה כדכורא והא ודאי נישא ולא נושא שדינו לכל דרכיו כנקבה גמורה) ואין אתנו יודע על מה עשה ככה, ה' יאיר עינינו באור תורתו לכו ונלכה, המתחנן בנפש נמוכה. יעב"ץ ס"ט.

55. שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן לו

בענין סירוס אשה מחמת שמפחדת להוליד.

י' תמוז תשל"ג מע"כ ידידי שליט"א.

בענין שאלתך אודות בתך תחזי' הנה כפי מכתבך איני רואה שום שאלה לגבי בתך, דהנה מה שיש לה ילד שאינו בריא, שאינו שומע היטב ואינו מדבר היטב, ואומרים הרופאים שזה בא ממחלת אדמת (גערמאן מיזעלס), הרי מחלה זו עברה כבר מזמן, וממילא אין לה שום מה לפחוד, והילדים בודאי יהיו בע"ה בריאים וטובים. וממילא למה לה לפחוד. ולחינם מפחידים אותה הרופאים, ממילא אסור לה להניח לה הרופאים לקשור שפופרות הרחם (טובס) שלה, דזהו סירוס שאסור. ולגבי לקחת משהו כדי שלא תתעבר, הנה מאחר שהיא מפחדת ביותר מותרת לה לג' שנים, ואח"כ לא תפחד שוב בעזר השי"ת, ותוכל לשמש כרגיל. ואני מברכה שתמיד תהיה בריאה עם הוריה, ויחד עם בעלה יהיה לה נחת מילדיה. משה פיינשטיין.

ואחר שקבל מכתבי זה השיב לי כי היא חולה ממש בעניני עצבים (נערוין) שהוא סכנה ממש וגם שהרינונה מסוכן מאוד וקראתי לה בטעליפון/בטלפון/ וניכר היה שהוא האמת, והתרתי לעשות סרוס זה משום פקוח נפש. הנ"ל.

56. בראשית פרשת בראשית פרק ה

(א) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיֹזֵם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדִמוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ:

(ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְרָאָם וַיְבָרְךָ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמֵם אָדָם בְּיֹזֵם הַבְּרָאָם:

57. בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה ח

א [א, כו] ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו - ... אמר רבי ירמיה בן אלעזר בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון אנדרוגינוס בראו הדא הוא דכתיב זכר ונקבה בראם, א"ר שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון דיו פרצופים בראו, ונסרו ועשאו גביים גב לכאן וגב לכאן.

58. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סא עמוד א

דאמר רבי ירמיה בן אלעזר: דו פרצופין ברא הקדוש ברוך הוא באדם הראשון, שנאמר אחור וקדם צרתני.

59. רש"י מסכת ברכות דף סא עמוד א

דו פרצופין - שני פרצופין בראו תחלה, אחד מלפניו ואחד מאחוריו, וצלחו לשנים ועשה מן האחד חוה. אחור וקדם צרתני - לשון צורה, דהיינו שני פרצופין.

60. ספר הכוזרי מאמר ד

כה. - ... ואמר שאין הפרש בין יצירת הזכר והנקבה אלא מה שיש בין הראות איברייהם והסתרם, וכבר מבואר זה בנייתוח, שאיברי הנקבה כאיברי הזכר אלא שהם מהופכים אל פנים.

61. ספר מגיד מישרים פרשת וישב מהדורא קמא

...ונשמת תמר היתה נשמת זכר והיא היתה בת שם ואלו לא נטלה המלכות משם נשמת תמר היה לו למלוך ולכן הוצרך שיצא ממנה המלכות ונשמת יהודה היה נשמת שם בענין שיצא ממנו המלכות בדרך העלם, ואם תאמר מאחר שנשמת תמר היתה נשמת זכר היאך ילדה מיהודה, יש לומר שנשמת יהודה היה בה ניצוצות מנשמת נקיבה ועל ידי כן ילדה ממנו, ואע"פ שנמצא שהיה משכב הפוך...

... כלומר שגם נשמת שרה היתה נשמת זכר, ולפי שנשמת שניהם היו נשמת זכר לא היו ראויים להוליד זה מזה, וזה שאז"ל שאמר לו הקב"ה לאברהם צא מאצטגנינות שלך אברם אינו מוליד אברהם מוליד וכו' כלומר שרי היא נשמת זכר ולפיכך אינה יולדת בחברתך, אבל אני אעשה שיתנוצצו בה נצוצות מנשמת נקבה ואז תקרא שרה ותלד, וכן לאברהם אעשה שיתנוצצו בו נצוצות מנשמת זכר כדי שיתחזק יותר ויוליד וזהו ויתן ה' לה הריון ותלד בן האמור ברות ודרשו חכמים מלמד שלא היה לה עיקר מטריין, הוא הדבר שאמרתי שנשמתה היה נשמת זכר כי היא היתה תמר וכבר אמרתי שנשמת תמר היה נשמת זכר ועל כן לא היתה רות ראויה לילד עד שנתן לה ה' הריון, כלומר שעשה שהתנוצצו בה נצוצות מנשמת נקבה ועל ידי כך ילדה ואלולי כן לא היתה יולדת כי בועז לא היו בו נצוצות נקבה אבל תמר לא הוצרך שיתנוצצו בה נצוצות נקבה, לפי שיהודה היה בו נצוצות נקבה כמו שאמרתי.

62. שו"ת ושב ורפא חלק ב סימן עט

נשאלתי פה קק"א הלכה למעשה אם מותר לקבל בתור חבר בקהילתנו מי שעבר ניתוח על אברי המין שלו. האיש הזה היה זכר מלידתו בודאות לפי מבנה האברים החיצוניים והפנייים, אבל עקב מחלה שגיונית החליט לשנות את מינו. הכירורגים כאן מבצעים ניתוח כזה ולא מתביישים מזה, ומפרסים את הצלחתם בעיתונים ר"ל. האיש הזה עבר הניתוח לפני כשתים-עשרה שנה ונהפך לאשה מצד האברים החיצוניים, ואח"כ נשא איש קטולי בערכאותיהם ר"ל. לפני כמה שנים מת האיש הקטולי, ועכשיו חזר האיש בתשובה ואוכל כשר ושומר שבת, והוא עכשיו בן חמישים ושלוש. האיש הזה בא לקהילתנו ודיברתי איתו ומקולו לא ניכר אם הוא איש או אשה (היינו שקולו עכשיו ממוצע בין איש לאשה). מצד אבריו החיצוניים הוא נראה כאשה ומתלבש כאשה, אבל לי - משום שנודעה לי ההיסטוריה שלו - היה מוכר שהיה לפני זה איש.

ונתעוררה אצלי אם מותר לקבל אותו כחבר בקהילה. ומכיון שזכות להקבר בבית הקברות היהודי תלויה בחברות של הקק"א כאן, היו שטענו שאי אפשר למנוע ממנו הזכות להקבר וממילא גם אי אפשר למנוע ממנו הזכות להיות חבר בקהילתנו...

...וקיבלתי תשובות מכמה גדולי הוראה בענין הנ"ל וכולם פה אחד ענו ואמרו:

(א) שהניתוח לא שינה מעמדו וזהותו האישי ובנד"ד נשאר זכר כמו שנולד.

(ב) אסור לו להתחתן לא עם איש משום ואת זכר לא תשכב משכבי אשה, ולא עם אשה משום איסור פצוע דכה וכרות שפכה.

(ג) אין להרשות לו להכנס בביה"כ אם הוא מלובש כאשה, לא בעזרת נשים דנשאר איש וגם לא בחלק האנשים דנראה כאשה. החולה הנ"ל צריך להתלבש כאיש (ובצורתו העכשווית צריך ג"כ להתעטף כדי שלא יראו הדדים שלו) ורק אח"כ אפשר להרשות לו להכנס לחלק הגברים.

אח"כ שאלתי את פי הגרא"י וולדינברג שליט"א בעמח"ס ציץ אליעזר שאמר לי שמ"מ צריכין לקרבו ליהדות בכל מה דאפשר.

קיצור: איש שנהפך לאשה ע"י ניתוח נשאר איש להלכה, איסור חמור לשנות את מינו (סירוס), אסור לו להתחתן עם איש משום משכב זכור ולא עם אשה משום איסור פצוע דכה וכרות שפכה, אם ואיך להרשות לו להכנס בביה"כ, עי' בפנים. והדבר צריך הכרעת גדולים. הק' רפאל אייפרס